Bundan tam 2 yıl önce, Şubat 2017'de, "ÇARE BAŞKANLIK MI?" kitabım çıkmıştı. O dönem söylenenlerin tam aksine, yeni "sistemin"; (1) sürekli koalisyon/ittifaklara yol açacağını, (2) Meclis'i sembolik bir konuma getireceğini, (3) adalet, hak ve özgürlüklere ve (4) özellikle de EKONOMİYE olumsuz etki yapacağını (işsizlik ve enflasyonu körükleyeceğini) ayrıntılı şekilde anlatmıştım. Hatta bu konuda eleştiri de almıştım *"neden hukuku sürekli ekonomiyle ilişkilendiriyorsunuz!"* diye... Bugün ise maalesef sonuçlar ortada.

	1 Şubat 2017	1 Şubat 2019
TÜKETİCİ ENFLASYONU	%9.22 (Ocak ayı)	%20.35 (Ocak ayı)//gıda çok daha yüksek
ÜRETİCİ ENFLASYONU	%13.69	%32.93
1 ABD DOLARI	3.77 TL	5.19 TL
1 EURO	4.07 TL	5.95 TL
TCMB POLİTİKA FAİZİ	%8	%24
BÜTÇE AÇIĞI	29.3 Milyar TL (2016 yılı için)	72.6 MİLYAR TL (2018 yılı için)

**Üstelik Ekim 2016'da başkanlık sürecinin başlamasından hemen önce; 1 Dolar 3 TL'ydi.*

Örneğin, enflasyon neden bu seviyelere çıktı? Sistem güven vermediği için yatırımlar durdu (tam tersine sermaye göçü oluştu), sermaye girdisi olmayınca ve büyüme de *harcamalarla* gerçekleşince, borçlanma ihtiyacı arttı, risk algısı artınca borçlanma da çok pahalıya yapıldı; güven azalınca TL de değer kaybetti tüm girdiler (çoğu döviz bazlı olduğu için) arttı; üretim maliyetleri patladı, enflasyon korkunç seviyelere ulaştı... Hukuk bir bilimdir ve güçler ayrılığı ve denge-denetim olmayan bir sistemin bu sonuçlara yol açacağını öngörmek zor değildi. Merak edenler Demokratik Anayasa Platformu web sitesinden ilk kitabımı okuyabilirler.

24 Haziran sonrası bilinçli olarak aylarca sustum; samimiyetle bir "şans" vermek için, izlemek için. Ama artık sonuç (maalesef) çok net ortadadır. Bunları şimdi hatırlatmamın sebebi, bizi yönetenlerin, *bugün* söyleyeceklerime kulak vermeleri içindir. Bu ülke hepimizin ve amaç gemiyi yakmak değil, amaç hep birlikte gemiyi tekrar sakin sulara çıkarmaktır. Ama bunun için konulara samimiyetle yaklaşılması şart. *["Ülkem İçin Çare" kitabımda da birçok reform önerimi anlatıyorum].*

Orta vadede, ülkemize yakışanı; çağdaş, tam demokratik, özgürlükçü bir Anayasadır. Anayasa bir ülkenin temelidir, binanın temelidir. Binanın temeli doğru yapılmazsa o bina güçlü olamaz.

Ancak şu an kısa vadede de her şeye rağmen çözüm üretmeliyiz. Bir hukukçu olarak ilk

aşamada önerebileceklerim şunlardır;

1. Güveni tekrar oluşturmak şart! Enflasyonu olağanüstü seviyelere getiren unsurların en başında oluşan güven krizi ve sonrasındaki kur krizidir. Güveni tekrar oluşturmak için birçok adım atmak gerekecektir. Bunlardan bazılarını sayıyorum;
2. Beyin ve sermaye göçünü durdurmak şart! Bunu sağlamak için *iktidar, ötekileştiren söylemlerine son vermeli*. Devletin başı, birleştirici bir rol oynamalı, Anayasamızda halen yazdığı üzere "tarafsız" kalmalı. Her vatandaş istediği siyasi partiye oy verebilir; Devlet her vatandaşa eşit mesafede durmalıdır. Diğer siyasi partileri "düşman" gibi göstermek, ülkemizin birlik beraberliğine yapılacak en büyük kötülüktür. *Ötekileştiren söylemler, "dışlayıcı ekonomi" yaratıyor* ve ülkenin ciddi kesimi (yaklaşık yarısı) ülkeye emek ve yatırım yapma konusunda yeterince motive edilmiyor. *Türkiye ekonomisinin* %70'ini oluşturan kentlerin 'hayır' oyu kullandığını unutmayalım; bu %70'i dışlamak, ekonomiye zarar vermez mi? Ayrıca, beyin ve sermaye göçünü durdurmak için;
3. Özgürlük ortamını sağlamak şart! *Her muhalif söyleme ceza soruşturması açıldığı bir ülkede* üretken, eleştirel beyinler özgür üretebilecekleri/hissedecekleri ufuklar arar. Yazdıkları, söyledikleri yüzünden (yazdıkları/söylediklerinde suç unsuru yoksa, örneğin şiddete çağrı yoksa) kimse hapiste olmamalı. Bu konuda devlet bir çalışma yapabilir.
4. Liyakat temelinde Devletin kurumsal yapısının onarılması şart! Temmuz 2018'de KHK+CB Kararnameleri ile *devlet ve tüm bağımsız kurumlardaki* atamalar için liyakat süreç ve kriterleri iptal edildi. *Liyakatın olmadığı bir sistemde bütün ülke geriler*. Keyfiyete açık sözlü mülakat/eleme sistemlerine son verilmeli. Devlet+bağımsız kurumlara kilit adaylar ise *Meclis'te şeffaf şekilde sorgulanmalı* (başkanlık sistemlerinde bu denetim var). Özellikle *ekonomiyi ilgilendiren tüm kurumlara çok tecrübeli, güven veren – bağımsız – isimler getirilmeli.*
5. İş yaratmak şart! *Son 6 ayda 917,000 insanımız işsiz kalmış! İş yaratmak için, <u>üretim</u> şart – üretim için <u>yatırım</u> şart – yatırım çekmek için <u>hukuk devleti</u> şart!* Devlet yönetimi hukuka saygı göstermeli, örnek olmalı. *Orta vadede ise yargı reformu şarttır*.
6. Teknoloji üretimi ve AR-GE şart! Bir örnek; tüm rektörlerin merkezi idare tarafından atandığı bir sistemde üniversiteler özgürce üretemez. *Eğitim sisteminde* çok köklü, özgürlükçü ve bilim temelli bir reform yapılmalı. *Sanayide doğru/stratejik alanlarda doğru teşvik sistemleri uygulanmalı*. Teknoloji ihracatında dünyada 37. Sıradayız!
7. Akılcı tarım politikalarına öncelik vermek şart! Bakınız AB'ye; en fazla devlet desteği alan sektör tarımdır, zira bu *bir ülkenin bağımsızlığının birinci şartıdır!*
8. Gençlerimize umut vermek şart! Gençler umutsuz, gelecek görmüyorlar. Gençlerimizin üçte biri işsizdir. *Ekonomide fırsat eşitliği tekrar sağlanmalı; örneğin ihale kanununa yapılan yüzün üzerinde istisna, girişimciler arasında fırsat eşitliğini bozuyor; rekabetçi*

ve çağdaş bir sistem kurulmalı. Bu aynı zamanda *tasarruf* da sağlayacaktır.

9. **İyi uluslararası ilişkiler şart!** Dünyada “izole” değiliz, dışa son derece bağlı bir ekonomimiz var. Özellikle Avrupa’ya; yatırımlarımızın %75i Avrupa’dan, ihracatımızın %50si Avrupa’ya, turizm gelirlerimizin %50si Avrupa’dan. Menfaatlerimizi akıllıca koruyacağız, ancak Avrupa ile iki günde bir kavga ederek ekonomimizi toparlamamız mümkün değil. Atatürk’ün sözlerinin değerini anlamamız gerekiyor; “ülkede barış, dünyada barış”. Saygılarımla, Ece Güner Toprak.